

Referat

Møte 1/2023

Dato	21.03.23, Fellesmøte kl. 9:00 – 13:50, PS-LV møte kl. 13:00-15:00
Sted	Zoom

Til stede: Agneta Herlitz (leder)
Øyvind Fylling-Jensen
Emilie Lasson
Niels Jørgen Olesen
Pål Jarle Johnsen
Simen Rød Sandve
Anne Simonsen
Trude Flo
Inge Jonassen
Gun Peggy Strømstad Knudsen
Rune Toftgård

Tilstede fra Forskningsrådet: Petter Helgesen (sak 8/23)
Line M. Grønning-Wang
Nina Bjørk Arnfinnsdottir
Christin Krokene
Hilde G. Nielsen (sak 6/23)
Heidi Roggen (sak 8/23)
Andreas Qvamme Nielsen (sak 9/23)

Sak PSLIVSVIT 02/23

Fellesmøte for fagporteføljestyrene

Konstituert områdedirektør Kristin Danielsen ønsket velkommen til det tredje fellesmøtet for fagporteføljestyrene og orienterte om omorganisering og nedbemanning i Forskningsrådets administrasjon.

Omorganisering og nedbemanning i Forskningsrådets administrasjon

Som følge av kutt i Forskningsrådets virksomhetsbudsjett for 2023 på 63 mill. kr og varslet kutt også for 2024, ble det gjennomført en nedbemanning i Forskningsrådets administrasjon. Om lag 80 sluttpakker ble gitt til medarbeidere som frivillig valgte å slutte. Reduksjonen i antall ansatte har også ført til at Forskningsrådet har vært nødt til å fjerne oppgaver som ikke er strengt nødvendig å gjennomføre. Det gjelde spesielt Forskningsrådets arrangementer og dialogvirksomhet. I tillegg gjennomføres det dialogmøter med departementene om finansieringen av eksterne oppdrag fra departementene som ikke er direkte finansiert. Forskningsrådet har også endret måten vi jobber på for å redusere arbeidet knyttet til f.eks. prosjektoppfølgning og søknadsbehandling. Et nytt administrativt system er under utvikling og vil bidra til effektivisering av prosjektoppfølgning og søknadsbehandling bl.a. gjennom etablering av en felles ekspertdatabase for alle søknadstyper. I tillegg jobbes det med å redusere antall søknader som behandles for å nå KDs målsetning om at det skal være 25% tildeling i alle utlysninger.

Fra porteføljestyrenes medlemmer ble det uttrykt bekymring knyttet til at administrasjonens kompetanse innen humsam-området er svekket som følge av at flere av de som har tatt slutt pakke har denne kompetansen. Fra administrasjonen ble det svart at avdeling for banebrytende forskning søker å styrke bemanningen med 2 stillinger innenfor disse områdene for å styrke denne kompetansen.

Administrasjonen la opp til diskusjon om tre tema:

1. Resultater fra evaluering av felles søknadsbehandling
2. FRIPRO:
  - a. Informasjon om budsjett og utlysninger i 2023
  - b. Søknadsreduserende tiltak for FRIPRO
  - c. Innretning av løpende utlysning
3. Porteføljestyling og resultater fra:
  - a. følgeevalueringen av porteføljestylingen
  - b. spørreundersøkelsen blant porteføljestyremedlemmene

Resultater fra evaluering av felles søknadsbehandling

Administrasjonen orienterte om evaluering av felles søknadsbehandling, som ble innført for Forskerprosjekter i 2019. Felles søknadsbehandling skulle blant annet legge til rette for:

- Innføring av porteføljestyling
- At søknadene med høyest vitenskapelig kvalitet ble finansiert, samtidig som de mest relevante søknadene ble finansiert
- Effektivisering av søknadsbehandlingen
- En mer enhetlig praksis og et samlet Forskningsråd

Formålet med evalueringen var å gi et kunnskapsgrunnlag til Forskningsrådets ledelse om felles søknadsbehandling for forskerprosjekter og vurdere eventuelle justeringer eller forbedringer. Den skulle også legge til rette for læring i organisasjonen for videre utvikling av søknadsbehandling av forskerprosjekter. Evalueringen er inndelt i følgende temaer: Standardisering, søknadsbehandlingen, vitenskapelig kvalitet og effektivitet. En metodisk utfordring var at det ikke ble gjennomført en nullpunktsmåling ved innføringen i 2019. Evalueringen omfattet perioden 2019-21.

Evalueringen har følgende hovedfunn:

- Eksterne søkere har et nøytralt syn på standardisering, mens saksbehandlere i Forskningsrådet har et negativt syn, spesielt pga. manglende fleksibilitet i å utforme utlysningstekster
- Det er ingen endring i oppfatningen av søknadsbehandlingens kvalitet
- Saksbehandlere og søkere er enige om at den vitenskapelige kvaliteten er uendret
- Stadige endringer har forsinket mulige gevinster for effektivitet
- Forskningsrådet har bare klart å realisere enkelte gevinster ved felles søknadsbehandling. Disse er i stor grad knyttet til standardisering av de ulike malene, rutinene og prosessene for gjennomføring. Dette er effektiviserende og viktig for likebehandlingen av søknader.

Avdelingsdirektør Petter Helgesen påpekte at endringene i FRIPRO som følge av Kunnskapsdepartementets pålegg om søknadsreduserende tiltak har ført til at FRIPRO ikke lenger inngår i felles søknadsbehandling. Det er en risiko for endringstrøtthet blant søkerne, men Forskningsrådet har hatt god dialog med sektoren som har vist forståelse for de nye tiltakene.

Det kom følgende innspill i diskusjonen om evalueringen:

- Det har vært en utfordring at panelene ikke har lest utlysningene, og det har særlig hatt betydning for søknader til tematiske utlysninger. I 2022 ble prosessen lagt om slik at panelene leste utlysningsteksten.

- Konsekvenser av overgangen til digitale paneler må det følges med på. Forskningsrådet må utnytte innovasjoner på området og ha dialog med andre forskningsråd for å gjøre dette best mulig.
- Det har vært en spenning mellom standardisering av søknadsprosessen og tilpasning til spesifikke behov for ulike utlysninger.

FRIPRO

Budsjett og utlysninger i 2023

Administrasjonen orienterte om tilgjengelig budsjett for tildelinger til FRIPRO i 2023. Årets budsjett er på 240 millioner kroner og er øremerket prosjekter av typen Forskerprosjekt for unge talenter. Søknadsfristen var 15.mars med tildelinger i oktober. Plan for neste utlysning i FRIPRO er løpende søknadsmottak og -behandling av Forskerprosjekt for fornyelse, unge talenter og mobilitet hvor det åpnes for søknader i løpet av høsten 2023.

Søknadsreducerende tiltak for FRIPRO

Forskningsrådet fikk i tildelingsbrev for 2023 i oppgave fra KD å redusere ressursbruken i Forskningsrådet og sektoren knyttet til søknadsskriving og -behandling og å redusere søknadsmassen til Forskningsrådet, med mål om 25 % innvilgelse i alle utlysninger. I løpet av 2022 ble det gjort tiltak for å få ned FoU-forbruket i FRIPRO etter endringer i Forskningsrådets økonomistyring, som påvirker tildelinger i årene fremover.

FRIPRO skal lyse ut midler til Forskerprosjekt høsten 2023. Alle vedtatte tiltak skal være innført fra og med denne utlysningen. Hovedtiltakene kombinerer løpende søknadsmottak og -behandling, ett års karenstid for å søke igjen og karantene for prosjektledere for søknader med vurdering under gitte karaktergrenser. Disse tiltakene forventes å resultere i færre innsendte søknader og søknader med høyere kvalitet, samtidig som de forventes å redusere den samlede ressursbruken i sektoren og Forskningsrådet. For å oppnå hovedmålet er det svært viktig at det er like sannsynlig å få innvilget en søknad uavhengig av når på året søknaden er sendt inn. Dette innebærer at kvalitetsnivået på innsendte søknader må være jevnt over tid.

- Porteføljestyrenes medlemmer diskuterte utfordringen med løpende søknadsbehandling kombinert med karanteneordning og viktigheten av lik behandling, karakterbruk og tilbakemelding til søkerne fra panelene.
- Det ble foreslått å innføre normdannende søknader i panelene med eksempler på god karakterbruk.
- Det ble også diskutert at en ventelisteordning burde innføres slik at søknader som ikke når opp i første runde, kan nå opp i neste runde
- Det ble poengtert at det bør sees til erfaringer med løpende søknadsmottak i andre land.

Innretning på løpende utlysning

Implementeringsprosjektet *FRIPRO-tiltak 2023* i Forskningsrådet skal i løpet av våren utvikle vedtatte tiltak på bakgrunn av innspill fra porteføljestyrene. Tiltakene skal implementeres i løpet av 2023. Porteføljestyrenes medlemmer ble oppfordret til å sende innspill til innretning av løpende søknadsbehandling til Forskningsrådet med frist 18.april.

Fagporteføljestyrenes rolle i innretningen av FRIPRO og i søknadsbehandlingen

Administrasjonen stilte spørsmålet om hvilken rolle fagporteføljestyrene bør ha i innretningen av FRIPRO og i søknadsbehandlingen. Utvelgelsen av søknader til bevilgning følger to hovedtrinn: 1) prinsipper for utvelgelse og 2) valg av søknader basert på prinsippene. De senere årene har porteføljestyrene gitt innspill til administrasjonen som har utarbeidet prinsipper for utvelgelse basert blant annet på innspillene fra porteføljestyrene, fagevalueringer, politiske signaler og endringsbehov i Forskningsrådet. Administrasjonen har så inkorporert prinsippene i utlysningene, før porteføljestyrene har valgt ut søknader til bevilgning basert på føringer i utlysningstekst. En alternativ metode er at porteføljestyrene fokuserer sitt arbeid på trinn 1 og at administrasjonen utfører trinn 2.

De fleste av porteføljestyremedlemmene støttet en i større grad strategisk rolle for porteføljestyrene, men det var noe uenighet knyttet til hvorvidt porteføljestyrene fortsatt bør være involvert i vedtaksprosessen av søknadsbehandlingen (trinn 2).

Funn fra følgeevaluering av porteføljestyringen

Forskningsrådet innførte porteføljestyring i 2019. Hovedmålet var bedre utnyttelse av forskningsmidlene fra 15 departementer og å investere i de prosjektene som samlet sett gir best måloppnåelse. Overgangen til porteføljestyring er den største endringen i investerings-virksomheten de seneste år, og har påvirket hele styringskjeden til Forskningsrådet. Porteføljestyring er ikke et mål i seg selv, men en metode.

Hensikten med følgeevalueringen er å gi Forskningsrådet svar på hvordan porteføljestyring bidrar til Forskningsrådets måloppnåelse, på overordnet nivå, ved implementeringen av porteføljestyring og i daglig drift. I tillegg skal den gi et grunnlag for videreutvikling av porteføljestyring gjennom å analysere arbeidsprosesser og organisering og komme med forslag til forbedringer. Evalueringen vil bestå av tre delrapporter og en sluttrapport. Den tredje delrapporten er nå tilgjengelig, og sluttrapporten vil foreligge ved prosjektets avslutning i 20. juni 2023.

Sentrale funn fra de tre delrapportene er:

- Innføring av porteføljestyring ble gjennomført noe toppstyrt, og med noe motstand, men følgeevaluering viser at det nå er høy oppslutning i organisasjonen om endringen. Støtten til og forståelsen for porteføljestyring har økt markant etter innføring.
- Porteføljestyring har i liten grad har påvirket investeringsprosessen i Forskningsrådet, men den innvirkningen det har hatt, har i hovedsak vært positiv for alle delprosesser.
- Porteføljestyring har bidratt til et økt strategisk fokus.
- Porteføljestyrene har en mer strategisk rolle enn de tidligere programstyrene.
- Porteføljestyringen har lagt til rette for strategisk tenking, men Forskningsrådet har ennå ikke kommet til det punktet hvor det drives fullt ut strategisk styring. Dette skyldes et manglende system for å få oversikt på tvers av porteføljer
- Porteføljeplanene henviser og kobles tydelig til Forskningsrådets strategi. Planene er mer indirekte koblet til LTP, og sjeldent knyttet direkte til målene i LTP. Når det gjelder MRS er det ingen direkte henvisninger til dette i porteføljeplanene.

Spørreundersøkelse blant porteføljestyremedlemmene

Administrasjonen presenterte hovedfunn i spørreundersøkelsen om porteføljestyring blant porteføljestyrenes medlemmer. Formålet var å få et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av

porteføljestyresystemet og porteføljestyrenes arbeidsmåte. Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2022, og hadde en svarprosent på 64 prosent. Undersøkelsen omhandler medlemmenes syn på:

- Mandat, roller og ansvar
- Ansvarsdeling mellom Styret og porteføljestyrene og porteføljestyrene og administrasjonen
- Bredder og mulig utvidelse av porteføljestyrene
- Samhandling og grenseflater mellom porteføljestyrene
- Arbeidsprosesser opp mot og i porteføljestyremøtene
- Åpent spørsmål om hva som fungerer bra og hva som kan forbedres

Evalueringen har følgende hovedfunn:

- Det er generelt betydelig variasjon i svarene mellom styrene
- Relativt stor grad av tilfredshet med saksfokus og saksforberedelser i eget porteføljestyre
- Misnøye med manglende samhandling med andre porteføljestyre
- Uklarhet knyttet til rolle, ansvar/myndighet og handlingsrom

I diskusjonen om undersøkelsen hadde porteføljestyrenes medlemmer følgende innspill:

- Det må være god dialog mellom Forskningsrådets styre og porteføljestyrene. Det er ikke minst viktig for å sikre legitimitet dersom Forskningsrådets styre blir mindre og ikke har samme vitenskapelige tyngde som tidligere.
- Det har manglet instrumenter for å få til tverrgående samarbeid mellom porteføljestyrene. Det har vært brukt mye tid til planarbeid i det enkelte styret, men liten samhandling mellom styrene.
- Forskningsrådet bør utnytte kompetansen til porteføljestyremedlemmene bedre.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrenes innspill og kommentarer i sitt videre arbeid*

Sak PSLIVSVIT 03/23   Godkjenning av innkallingen og saklisten

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSLIVSVIT 04/23   Godkjent referat fra møte 03.11.22

Vedtak: *Referatet tas til etterretning.*

Sak PSLIVSVIT 05/23   Spørsmål om habilitet

Vedtak: *Ingen inhabilitet meldt.*

Sak PSLIVSVIT 06/23   Orientering om fagevaluering av biovitenskap 2022-2023

Kick-off møtet med de tre evalueringskomiteene i EVALBIOVIT ble gjennomført i Oslo 15. februar 2023. Totalt er det rekruttert 10 menn (56%) og 8 kvinner (44%) fra ni land til evalueringskomiteene. Administrasjonen inviterte i juni 2022 miljøene til å foreslå eksperter til evalueringskomiteene. Av de

18 oppnevnte ekspertene er 56% (10 medlemmer) foreslått av miljøene, mens 44% (8 medlemmer) av ekspertene har tidligere vært benyttet i andre sammenhenger i Forskningsrådet.

Fra 16. februar 2023 og til 1. mars 2024 vil evalueringssekretariatet i Technopolis være ansvarlig for gjennomføringen av EVALBIOVIT. Evalueringssekretariatet har lagt opp til ca seks møter med evalueringskomiteene (fysisk og digitale) samt at det vil bli gjennomført digitale intervjumøter med de innmeldte administrative enhetene høsten 2023. Etter at evalueringskomiteene har levert sine rapporter (en rapport per administrativ enhet, 22 evalueringsrapporter) vil de tre lederne av evalueringskomiteene utarbeide en nasjonal rapport for EVALBIOVIT. Den nasjonale rapporten skal være ferdig 1. mars 2024. Ingen evalueringsrapporter vil bli offentliggjort før i 2024.

De fem ekspertpanelene startet sitt arbeid i midten av desember 2022 og skal levere en evalueringsrapport per forskergruppe (99 forskergrupperapporter) 1. mai 2023. Evalueringsrapportene for forskergruppene vil inngå som datamateriale til sin tilhørende administrative enhet. Av de 25 rekrutterte ekspertene er 15 menn og 10 kvinner (40%) fra 12 land. Ekspertene er fremskaffet etter 1) forslag/innsjell fra forskergruppene selv, 2) gode erfaringer med eksperter som tidligere har deltatt i søknadsbehandlingspanel i Forskningsrådet samt 3) søk i relevant databaser etc. Administrasjonen i Forskningsrådet er ansvarlig for arbeidet med ekspertpanelene.

Fagevaluering av biovitenskap er nå i fase 3 i evalueringsprosessen, jf. nettsiden til [EVALBIOVIT](#).

PSLIVSVIT har signalisert i tidligere porteføljestyremøter at det er gjort et systematisk og godt arbeid med fagevalueringen. Det ble i møtet stilt spørsmål til nytteverdien av evalueringene som Forskningsrådet gjennomfører og til i hvilken grad institusjonene vil følge opp resultater fra evalueringen. Styret lurte også på om det er riktig av Forskningsrådet å bruke penger og ressurser på fagevalueringer gitt situasjonen Forskningsrådet er i per dags dato. Det ble også stilt spørsmål til om forskningsgruppene kun blir evaluert på bakgrunn av innsendte egenvurderingsskjema og til hvorfor flere administrative enheter velger å ikke delta i denne runden fagevaluering. Flere av rapportene som inngår i kunnskapsgrunnlaget i EVALBIOVIT er/vil bli offentlig tilgjengelig på nettsidene til NIFU og SSB.

Vedtakk: *Orienteringen tas til etterretning.*

Sak PSLIVSVIT 07/23

Forslag om en *bloc*-avslag for FRIPRO unge talenter søknader i 2023

Administrasjonen redegjorde kort om forslaget til en *bloc*-avslag som vil redusere habilitetsutfordringene. Faren for at det kan bli for få søknader som når opp ble diskutert. Sannsynligheten for at dette kan bli et problem ansees som svært liten. Porteføljestyret ønsket å diskutere karaktergrensene for automatisk avslag før neste utlysning

Vedtakk: *Alle søknader til FRIPRO, FRIMEDBIO-delen, som ikke har fått karakter 6 eller 7 fra panelene på alle de fire vurderingskriteriene, avslås en bloc i porteføljestyremøtet 18.10.2023.*

Sak PSLIVSVIT 08/22   Oppsummering av fellesmøtet for fagporteføljestyrene

Porteføljestyrets leder Agneta Herlitz skal sammen med de andre porteføljestyrelederne i møte med Forskningsrådets styre 27.april. På dette møtet skal blant annet ny porteføljestyrestruktur diskuteres. Agneta inviterte porteføljestyrets medlemmer til å komme med innspill hun kan ta med seg inn i dette møtet. Det er viktig at den grunnleggende forskningen og livsvitenskapen blir godt ivaretatt i ny porteføljestruktur inkludert samarbeid med tematiske porteføljer (eg. helse, mat, bioøkonomi). Det ble uttrykt bekymring for en eventuell sammenslåing av de tre fagporteføljestyrene i ny porteføljestruktur, og at grunnforskningen og fagfokuset får mindre slagkraft relativt til de andre porteføljestyrene.

Det kom innspill til at evalueringsrapporten om porteføljestyring vektlegger mellomrollen til porteføljestyrene mellom Styret og administrasjonen. I ny struktur, må det fokuseres på formål og hensikt og hva porteføljestyrene skal beslutte. Med dette lovverk og regelverk, hva kan Forskningsrådets Styre bestemme? Det legges mye vekt på tiltak for å øke innvilgelsesprosenten, men tiltak for å møte samfunnsutfordringer bør også prioriteres. Porteføljestyrene må synliggjøre viktigheten av forskningens betydning for omstilling av samfunnet.

Det ble uttrykt bekymring for handlingsrommet til porteføljestyret, råd om utvikling av FRIPRO blir ikke fulgt opp innenfor rammen av felles søknadsbehandling, bekymret for standardiseringen. Hva kan porteføljestyrene anbefale og mene noe om?

Flere av porteføljestyrets medlemmer uttrykte et ønske om å få lov til å komme med innspill til utlysningen som publiseres høst 2023.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrenes innspill og kommentarer i sitt videre arbeid*

Sak PSLIVSVIT 09/23   Veikart for forskningsinfrastruktur

Administrasjonen gikk igjennom status for arbeidet med nytt veikart for forskningsinfrastruktur, og tidsplanen frem mot ferdigstilling av dokumentet. Det foreløpige utkastet til nytt veikart har blitt sendt ut til alle porteføljestyrene i Forskningsrådet, som vil få mulighet til å gi innspill innen 18. april. I tillegg har administrasjonen fått mulighet til å presentere dette som en sak i flere porteføljestyremøter.

Porteføljestyret var opptatt av betydningen av å videreutvikle og opprettholde eksisterende forskningsinfrastrukturer, heller enn å kun fremme behov for helt nye satsinger. Det vil være viktig og ressurseffektivt å sikre en god balanse mellom investeringer i helt nye infrastrukturer og videreutvikling av eksisterende.

Vedtak: *Orienteringen tas til etterretning.*

Sak PSLIVSVIT 10/23   Eventuelt

Vedtak: *Ingen saker fremmet.*

Sak PSLIVSVIT 11/23   Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*